

11 Νοεμβρίου, 1989

[ΠΙΚΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΗΛΙΩΤΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΔΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ (ΑΡ.2),

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 682/88)

*Πράξεις ή αποφάσεις εν τη εννοία του Άρθρου 146.1 του Συντάγματος —
Κρατικό λαχείο — Άρνηση πληρωμής — Ανάγεται στον τομέα του
δημοσίου δικαίου.*

- 5 *Λαχείο — Κρατικό Λαχείο — Ο Περί Λαχείων Νόμος, Κεφ. 74, όπως έχει
τροποποιηθεί από το Ν.24/74 και οι σχετικοί με το θέμα αυτό
Κανονισμοί — Καν. 5 — Ρυθμίζει την έκδοση και λειτουργία του αυτό-
ματου λαχείου — Ο Καν. (Η) παρέχει ευχέρεια αρνήσεως πληρωμής
10 οποιουδήποτε ποσού αν υπάρχει αλλοίωση οποιασδήποτε λέξης, συμ-
βόλου ή ψηφίου του λαχνού — Εγκύκλιος Διευθυντή του λαχείου όπως
μη εξαργυρώνεται αυτόματο λαχείο αν ξυστεί το τετραγωνάκι άνω
δεξιά στο λαχείο — Η έκδοσή της ήταν εντός του πλαισίου αρμοδιότη-
τας του Διευθυντή.*

- 15 *Στη συγκεκριμένη περίπτωση πωλητής λαχείων προσβάλλει απόφα-
ση αρνήσεως εξαργυρώσεως επιστραφέντος λαχνού. Η άρνηση αιτιολο-
γήθηκε με το γεγονός ότι είχε ξυστεί το τετραγωνάκι στο άνω δεξιό
μέρος του αυτόματου λαχνού, όπου αναγράφονται οι λέξεις "άκυρο αν
20 ξυστεί".*

*Το Ανώτατο Δικαστήριο ασχολήθηκε, εν πρώτοις με το θέμα κατά
πόσο η επίδικη πράξη μπορεί να προσβληθή με Αίτηση Ακυρώσεως στα*

πλαίσια του Άρθρου 146 του Συντάγματος.

Επειδή σκοπός του κρατικού λαχείου είναι η ενίσχυση του δημοσίου ταμείου και επομένως συναρτάται με τη δημοσιονομική πολιτική της κυβερνήσεως, η σχέση δεν είναι συμβατική. Οι αποφάσεις της αρμόδιας αρχής έχουν ευρύτερες επιπτώσεις, που περιορίζονται στα άμεσα ενδιαφερόμενα μέρη. Επομένως η επίδικη απόφαση εμπίπτει στον τομέα του δημοσίου δικαίου.

5

Ενόψει των διατάξεων των πιο πάνω Κανονισμών και του Άρθρου 3 του Νόμου, το Ανώτατο Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η έκδοση της εγκυκλίου του Διευθυντή, επί της οποίας είχε βασιστεί η επίδικη απόφαση και η οποία διελάμβανε ότι δεν μπορεί να εξαργυρωθεί λαχείο, αν ξυστεί το τετραγωνάκι άνω δεξιά, το οποίο άλλωστε έφερε επιγραφή "άκυρο αν ξυστεί", ήταν εντός του πεδίου εξουσίας του Διευθυντή, απέρριψε την Αίτηση Ακυρώσεως.

10

15

Η Αίτηση Ακυρώσεως απορρίπτεται χωρίς διαταγή για έξοδα.

20

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Ioannou v. Republic (1983) 3 C.L.R. 80,

Machlouzarides v. Republic (1985) 3 C.L.R. 2342,

Antonioni v. Republic (1984) 3 C.L.R. 623.

25

Προσφυγή.

Προσφυγή εναντίον της άρνησης των καθ' ων η αίτηση να εξαργυρώσουν επιστραφέντα λαχνό.

30

Ο Αιτητής παρουσιάσθη Αυτοπροσώπως.

35

Π. Κληρίδης, Δικηγόρος της Δημοκρατίας Β', για τους Καθ' ων η αίτηση.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση. Ο Νίκος Μηλιώτης, ο αιτητής, είναι πωλητής λαχνών του Κρατικού Λαχείου - λαχειοπώλης. Παραπονείται ότι η αρμόδια Αρχή αυθαίρετα και παράνομα αρνήθηκε να εξαργυρώσει επιστρα-

40

φέντα λαχνό - το Τεκμήριο 3. Και επιδιώκει με την προσφυγή του την ακύρωση της επίδικης απόφασης. Το αίτημά του δε σχετίζεται μόνο με τις άμεσες επιπτώσεις της απόφασης αλλά επεκτείνεται στην άρνηση των Αρχών του Κρατικού Λαχείου να εξαργυρώνουν λαχνούς οι οποίοι έχουν ξυστεί στο πάνω δεξιό μέρος, εκεί όπου αναγράφονται οι λέξεις “ΑΚΥΡΟ ΑΝ ΞΥΣΤΕΙ”. Κάτω από το χώρο ο οποίος καλύπτεται με την επιγραφή αυτή κρύβεται κωδικός αριθμός, ο οποίος αποκαλύπτει τους αριθμούς του αυτόματου λαχείου οι οποίοι κερδίζουν.

Οι καθ’ ων η αίτηση υποστηρίζουν την απόφαση ως ορθή και σύμφωνη με τις οδηγίες του Διευθυντή Λαχείων που εκδόθηκαν στις 22.1.88. Σύμφωνα με αυτή την εγκύκλιο ή οδηγίες αποκλείεται η εξαργύρωση αυτόματου λαχείου οποτεδήποτε το τετραγωνάκι το οποίο καλύπτεται με τις λέξεις “ΑΚΥΡΟ ΑΝ ΞΥΣΤΕΙ” έχει ξυστεί “έτσι που να αναγνωρίζεται ένας ή περισσότεροι αριθμοί του καλυμμένου κώδικα”. Στην προκείμενη περίπτωση το λαχείο που παρουσιάστηκε από τον αιτητή για εξαργύρωση ήταν ξυσμένο στο χώρο που ισχύει η απαγόρευση, έτσι ώστε να αποκαλύπτεται, σύμφωνα με τους καθ’ ων η αίτηση, ο αριθμός “3”. Ο λόγος για τον οποίο το ξύσιμο του επικαλυμμένου χώρου και η αποκάλυψη ενός ή περισσότερων αριθμών οδηγεί στην ακυρότητά του, έγκειται στο ότι οι αριθμοί αυτοί αποκαλύπτονται σε πρόσωπα που είναι ενήμερα με τον τρόπο που λειτουργεί το αυτόματο λαχείο, τους αριθμούς οι οποίοι κερδίζουν.

Είναι η εκδοχή του αιτητή, όπως διατυπώθηκε στην αγόρευσή του, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το ξύσιμο δεν είχε αποκαλύψει με βεβαιότητα οποιοδήποτε αριθμό ή, ακόμα ακριβέστερα, η αποκάλυψη δημιούργησε αβεβαιότητα κατά πόσο ο αριθμός ο οποίος φανερωνόταν ήταν ο “3” ή ο “8”.

Δεν έχουμε ακριβή εικόνα της έκτασης του ξυσίματος ή της ακριβούς κατάστασης του λαχνού κατά το χρόνο της παρουσίας του. Μετά την απόρριψή του είχε υποστεί έκδηλες αλλοιώσεις λόγω της τυχαίας τοποθέτησής του στο πλυντήριο από την κόρη του αιτητή. Στην κατάσταση που βρισκόταν κατά το χρόνο της παρουσίας του για εξαργύρωση, έμοιαζε με το Τεκμήριο 2. Το άνοιγμα όμως ήταν, όπως κατέθεσε η κόρη του αιτητή Αλίκη Γεωργίου, μικρότερο και, όπως κατέθεσε ο γαμ-

βρός του Τάκης Κόκκινος, ήταν δύσκολο να προσδιοριστεί ο συγκεκριμένος αριθμός ή, ακριβέστερα, ήταν δύσκολο να διαπιστωθεί αν επρόκειτο για τον αριθμό "3" ή "8". Πρέπει να αναφέρω ότι κατά την εξέταση των προαναφερθέντων μαρτύρων και του μάρτυρα Παντελή Κυπριανού, του Προϊστάμενου του Κρατικού Λαχείου κατά τον κρίσιμο χρόνο, τους είχε υποδειχθεί αρχικά λόγω λάθους του Δικαστηρίου το Τεκμήριο 2 ως ο επίδικος λαχνός και όχι το Τεκμήριο 3. Και οι τρεις μάρτυρες επανακλήθηκαν, το θέμα διευκρινίστηκε, καθώς και η θέση των μαρτύρων σχετικά με το Τεκμήριο 3, όπως φαίνεται στα πρακτικά του Δικαστηρίου. Ο Παντελής Κυπριανού κατέθεσε ότι είχε αποκαλυφθεί ο αριθμός "3".

Το κρίσιμο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί στην προσφυγή αυτή είναι αν η άρνηση της Αρχής του Κρατικού Λαχείου να εξαργυρώσει τον επίδικο λαχνό συνιστά -

(α) πράξη η οποία ανάγεται στον αναθεωρητικό έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου βάσει του άρθρου 146 του Συντάγματος, και αν ναι,

(β) κατά πόσο η απόφαση λήφθηκε στα πλαίσια των εξουσιών που τους παρέχει ο νόμος.

Εκ μέρους των καθ' ων η αίτηση έχει αμφισβητηθεί η αρμοδιότητα του Ανωτάτου Δικαστηρίου να επιληφθεί του αιτήματος το οποίο εγείρεται στην προσφυγή με το επιχείρημα ότι η σχέση η οποία συνάπτεται μεταξύ λαχειοπώλη και Κρατικής Αρχής ή, ακόμα γενικότερα, μεταξύ εκείνων οι οποίοι συμμετέχουν στο Λαχείο, και του κράτους που το εκδίδει, είναι συμβατική. Στην υπόθεση *Ioannou v. The Republic* (1983) 3 C.L.R. 80, η ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου, και προηγουμένως ο πρωτόδικος δικαστής, άσκησαν αναθεωρητικό έλεγχο στην απόφαση της Αρχής του Κρατικού Λαχείου με την οποία είχε απορριφθεί το αίτημα για την καταβολή του ποσού £8.000.- στον αγοραστή του λαχνού που κέρδισε χωρίς την προσκόμισή του. Η απόφαση της αρμόδιας Αρχής επικυρώθηκε από την πλειοψηφία βάσει των Περί Κυβερνητικών Λαχείων Κανονισμών του 1956 (όπως τροποποιήθηκαν). (Βλέπε, Εφημερίς Κυβερνήσεως Παράρτημα Τρίτον 23.5.1956. Επίσημος Εφημερίς, Παράρτημα Τρίτον, 8.12.1961, 10.4.1964, 16.5.1969. Παράρτημα Τρίτον (I) 18.2.1972, 26.11.1976,

17.8.1979).

Το Ανώτατο Δικαστήριο άσκησε αρμοδιότητα και επιλήφθηκε της ουσίας του παραπόνου χωρίς να διατυπώσει οποιοδήποτε επιφυλάξεις για τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου. Μόνο στην απόφαση της μειοψηφίας γίνεται αναφορά στις επιφυλάξεις που διατύπωσε ο πρωτόδικος Δικαστής στο θέμα αυτό, οι οποίες όμως, όπως παρατηρείται, δεν εξετάστηκαν δεδομένου ότι καμιά από τις δύο πλευρές δεν είχε εγείρει θέμα αρμοδιότητας στην έφεση. Η σχέση μεταξύ εκείνων που μετέχουν στο Κρατικό Λαχείο και της αρμόδιας Αρχής ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Περί Λαχείων Νόμου - Κεφ.74 (όπως έχουν τροποποιηθεί με το Ν. 24/74), και τους Κανονισμούς οι οποίοι έχουν εκδοθεί βάσει των προνοιών του. Η οργάνωση και διενέργεια του Κρατικού Λαχείου αποβλέπει στην ενίσχυση του δημόσιου ταμείου και συνεπώς συναρτάται με τη δημοσιονομική πολιτική της Κυβέρνησης. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις ρυθμίζονται από το νόμο και τους Κανονισμούς. Η σχέση δεν είναι συμβατική με την έννοια ότι η σύμβαση δεν αποτελεί τον άξονα των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των δυο μερών.

Περαιτέρω, οι επί μέρους αποφάσεις της αρμόδιας Αρχής έχουν, όπως και η απόφαση στην προκείμενη περίπτωση, ευρύτερες επιπτώσεις. Συνεπώς το ενδιαφέρον για οποιαδήποτε απόφαση της αρμόδιας Αρχής δεν περιορίζεται στα άμεσα ενδιαφερόμενα μέρη αλλά ενδιαφέρει και ευρύτερο κύκλο προσώπων.

Όπως έχουμε πληροφορηθεί, χιλιάδες άτομα μετέχουν (με την αγορά λαχείων) στα κρατικά λαχεία. Σύμφωνα με τις αρχές που έχει καθορίσει η νομολογία (βλ. μεταξύ άλλων *Machlouzarides v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 2342, *Antoniou v. The Republic* (1984) 3 C.L.R. 623) διαφορές ως προς την ύπαρξη των προϋποθέσεων για την αποπληρωμή ή εξαργύρωση κρατικών λαχείων, ανάγονται στον τομέα του δημόσιου δικαίου και μπορεί να αποτελέσουν το αντικείμενο αναθεώρησης βάσει του άρθρου 146.

Το ουσιαστικό θέμα που πρέπει να αποφασίσουμε είναι

(α) αν η αρμόδια αρχή είχε διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί

την εξαργύρωση του λαχνού, και αν η απάντηση είναι καταφατική,

(β) κατά πόσο η απόφαση λήφθηκε μέσα στα πλαίσια των εξουσιών της.

5

Ο κανονισμός ο οποίος ρυθμίζει την έκδοση και λειτουργία του αυτόματου λαχείου (γνωστοποίηση δυνάμει του Καν.5 - Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της 21.9.79 - Αρ. 1714) δεν κάμνει πρόβλεψη για την εξαργύρωση λαχνών οι οποίοι επιστρέφονται από λαχειοπώλες. Με τους Κανονισμούς ρυθμίζεται η έκδοση, η λειτουργία και η πληρωμή προς εκείνους που κερδίζουν. Είναι αξιοσημείωτο ότι ο Καν. (Η) παρέχει διακριτική ευχέρεια στην αρμόδια Αρχή να αρνηθεί την πληρωμή οποιουδήποτε ποσού αν υπάρχει αλλοίωση οποιασδήποτε λέξης, συμβόλου ή ψηφίου του λαχνού. Οι οδηγίες ή η εγκύκλιος του Διευθυντή του Λαχείου εκδόθηκαν στα πλαίσια των εξουσιών που παρέχει στο Διευθυντή το άρθρο 3 του νόμου για την έκδοση οδηγιών που κρίνονται αναγκαίες ή πρόσφορες για την προαγωγή και λειτουργία του Κρατικού Λαχείου. Οι οδηγίες εκδόθηκαν ενόψει του τρόπου λειτουργίας του αυτόματου λαχείου, ιδιαίτερα της χρήσης κωδικού αριθμού, η αποκάλυψη του οποίου μπορεί να φανερώσει τους αριθμούς οι οποίοι κερδίζουν. Συνεπώς οι οδηγίες ήταν αναγκαίες για την προαγωγή και αποτελεσματική λειτουργία του αυτόματου λαχείου. Η έκδοσή τους βρισκόταν μέσα στα πλαίσια των εξουσιών του Διευθυντή. Και παρείχαν νομικό έρεισμα για τη μη εξαργύρωση λαχνού ο οποίος είχε ξυστεί σε οποιοδήποτε μέρος του τετραγώνου που είναι καλυμμένο με τις λέξεις "ΑΚΥΡΟ ΑΝ ΞΥΣΤΕΙ", ώστε να φανερώνεται ένας ή περισσότεροι αριθμοί.

10

15

20

25

30

Η προειδοποίηση για τις συνέπειες οποιασδήποτε αλλοίωσης (ξύσιμο) στο σχετικό χώρο αναγράφεται ευκρινώς πάνω στο ίδιο το λαχείο· δεν μπορεί επομένως να αποδοθεί οποιαδήποτε κακή πίστη στο κράτος στις συναλλαγές του με τον πολίτη.

35

Κατανοώ τις ανησυχίες του αιτητή και τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζουν, όπως ανέφερε, οι λαχειοπώλες στην προσπάθειά τους να προωθήσουν την πώληση λαχνών. Όπως είπε ο κ. Μηλιώτης οι αγοραστές επιλέγουν τα λαχεία και όχι σπάνια μπορεί άθελά τους να προκαλέσουν αλλοιώσεις σε λαχνούς

40

5 τους οποίους δεν αγοράζουν. Ο ίδιος αρνήθηκε ότι υπήρξε οποιαδήποτε κακοβουλία ή πρόθεση αλλοίωσης του λαχνού, εκ μέρους του, ο οποίος παρουσιάστηκε για εξαργύρωση. Αυτό όμως δεν είναι το κρίσιμο ερώτημα που πρέπει να απαντήσουμε στα πλαίσια της διαδικασίας αυτής.

10 Το ερώτημα ήταν αν η απόφαση της αρμόδιας Αρχής ήταν λογικά εφικτή στα πλαίσια των εξουσιών της για την εύρυθμη λειτουργία του Κρατικού Λαχείου. Η απάντηση είναι καταφατική. Το παράπονο του κ. Μηλιώτη, που το συμμερίζονται και άλλοι λαχειοπώλες, όπως μας είπε, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο μελέτης για να διαφανεί κατά πόσο είναι δυνατό ο κωδικός αριθμός να τοποθετηθεί σε άλλο σημείο του αυτόματου λαχείου ώστε η πιθανότητα τυχαίας επέμβασης να απομακρυνθεί.

20 Η προσφυγή απορρίπτεται. Η επίδικη απόφαση βεβαιώνεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 146.4(α) του Συντάγματος. Δεν εκδίδεται διαταγή για τα έξοδα.

*Η προσφυγή απορρίπτεται
χωρίς έξοδα.*